

Wstępna ocena przezimowania upraw ozimych¹ w 2016 r.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w marcu badań polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały zdecydowanie gorzej niż w roku ubiegłym.

Dość duże straty w powierzchni upraw ozimych wystąpiły w województwach: kujawsko – pomorskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim, mniejsze w województwach: lubelskim, mazowieckim, podlaskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. Główną przyczyną wystąpienia szkód zimowych były krótkotrwałe, ale silne mrozy w styczniu, przy braku okrywy śnieżnej. Późniejsze wahania temperatury powietrza między dniem i nocą, występujące lokalnie, powodowały na przemian zamarzanie i rozmarzanie ornej warstwy gruntu, co również powodowało uszkodzenia roślin.

Na przeważającym obszarze kraju wznowienie wegetacji roślin ozimych rozpoczęło się na początku marca.

Korzystne warunki agrometeorologiczne w marcu umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych. Lokalnie w pierwszej połowie, a na znacznym obszarze kraju w drugiej połowie miesiąca przystąpiono do siewów owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego, buraków cukrowych oraz sadzenia ziemniaków. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2015 r., pod zbiory w 2016 r.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że zbóż ozimych pod zbiory w 2016 r. zasiano około 4,4 mln ha, tj. na poziomie roku ubiegłego, w tym:

- pszenicy ozimej ponad 1,9 mln ha,
- żyta ponad 900 tys. ha,
- pszenżyta ozimego ponad 1,1 mln ha,
- jęczmienia ozimego ok. 219 tys. ha,
- mieszanek zbożowych ozimych ok. 101 tys. ha.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na ponad 0,8 mln ha.

Stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2016 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku był gorszy od ubiegłorocznego. Oceniono go na 3,3 – 3,5 stopnia kwalifikacyjnego.

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano około 62 % powierzchni pszenicy ozimej (w 2014 r. – 80%), około 69% powierzchni żyta (w 2014 r. – 80%), około 69% powierzchni jęczmienia ozimego (w 2014 r. – 78%), około 69% powierzchni pszenżyta ozimego (w 2014 r. –

¹Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Oceny dokonano na podstawie badań polowych wykonanych na początku marca oraz przeprowadzonej w końcu marca lustracji pól, łąk i sadów, a także obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

79%), około 67% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych (w 2014 r. – 72%) i około 62% powierzchni rzepaku ozimego (w 2014 r. - 77%). W przekroju terytorialnym największy udział zasiewów upraw ozimych w optymalnych terminach agrotechnicznych zanotowano w województwach północnych i centralnych, natomiast największe opóźnienia wystąpiły w województwach południowych.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2015 r.

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}						
Pszenica	3,6	3,5	3,5	3,7	3,8	3,8	3,5
Żyto	3,6	3,4	3,4	3,6	3,6	3,7	3,4
Jęczmień	3,7	3,5	3,6	3,7	3,8	3,7	3,5
Pszennyto	3,6	3,5	3,5	3,6	3,7	3,8	3,5
Mieszanki zbożowe	3,6	3,4	3,4	3,5	3,6	3,7	3,4
Rzepak i rzepik	3,8	3,4	3,8	3,8	3,8	3,8	3,5

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, klęskowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2015/2016

Utrzymująca się w listopadzie wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza podtrzymywała vegetację roślin i z jednej strony stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju ozimin, z drugiej strony występujące w tym okresie niedobory wilgoci w glebie, spowodowały słabsze wyrosnięcie roślin przed zimą.

Pogoda w grudniu nie stwarzała większych zagrożeń dla zimujących roślin. Utrzymująca się w ciągu miesiąca wysoka temperatura powietrza, wzrastająca okresami powyżej 5°C podtrzymywała vegetację roślin.

Styczeniowe mrozy, podczas których odnotowano spadki temperatury powietrza poniżej -20°C, przy braku okrywy śnieżnej, spowodowały straty w zasiewach zbóż ozimych. Uszkodzenia roślin wystąpiły przede wszystkim na plantacjach rzepaku i jęczmienia ozimego - charakteryzującego się najniższym ze zbóż poziomem mrozoodporności oraz w odmianach pszenicy ozimej o słabej lub obniżonej mrozoodporności. Wymarzanie roślin było zróżnicowane regionalnie, a także lokalnie. Największe uszkodzenia mrozowe roślin odnotowano w województwach północnych.

Przebieg pogody w lutym 2016 r. na przeważającym obszarze kraju stwarzał niewielkie zagrożenie dla roślin, a utrzymująca się w ciągu miesiąca, dość wysoka, jak na tę porę roku, temperatura powietrza i gleby, powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin na niektórych plantacjach.

Pogoda w marcu sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także vegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych.

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2015 r. do wiosny 2016 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2015				
Wrzesień	14,7	1,7	59,9	101,7
Październik	7,6	-0,7	33,5	78,0
Listopad	5,7	2,7	57,3	138,8
ZIMA ^{b)} 2015/2016				
Grudzień	4,5	4,7	27	63,3
Styczeń	2,6	-0,8	29	93,4
Luty	3,3	4,2	55	205,3
WIOSNA ^{b)} 2016				
Marzec	3,9	1,2	34	104,1

a) jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000

b) średnie miesięczne. /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Z badań polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezimowały znacznie gorzej niż w roku ubiegłym. Zaobserwowane lokalnie dość duże straty zimowe (znaczne uszkodzenia roślin) powstały w wyniku:

- niskich temperatur przy braku okrywy śnieżnej i wysmalania roślin na skutek silnych wiatrów,
- obniżonej mrozoodporności na skutek słabego wyrośnięcia roślin jesienią na niektórych plantacjach,
- występowania dość dużych dobowych wahań temperatury na przedwiośniu, które osłabiały system korzeniowy roślin ozimych.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano co najmniej około 7% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 15% rzepaku i rzepiku ozimego. Największe straty w powierzchni sięgające około 30% powierzchni plantacji rzepaku i rzepiku ozimego odnotowano w województwach: kujawsko-pomorskim, podlaskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim, natomiast zbóż ozimych najwięcej zaorano w województwach: pomorskim – ok. 30%, kujawsko-pomorskim – ok. 25% i warmińsko-mazurskim – ok. 20%.

W badanych próbach polowych udział roślin żywych i nasion kielkujących wyniósł w bieżącym roku dla pszenicy ozimej – 87% (o 9 pkt. proc. mniej niż w roku ubiegłym), dla żyta – 95% (na poziomie roku ubiegłego), dla jęczmienia ozimego – 90% (o 6 pkt. proc. mniej), dla pszenżyta ozimego – 91% (o 4 pkt. proc. mniej niż w roku ubiegłym), a dla rzepaku i rzepiku ozimego – 79% (o 10 pkt. proc. mniej niż w roku ubiegłym). Ponadto w badanych próbach monolitowych stwierdzono od 3% do 10% roślin wątliwych. Najwięcej roślin wątliwych zanotowano w zasiewach rzepaku i rzepiku ozimego, co wpłynęło na mniejszą obsadę roślin na 1 m².

Pomimo zaorania znacznej powierzchni zbóż ozimych, część plantacji w słabej kondycji i z niską obsadą roślin na 1 m² pozostawiono pod zbiory.

Z cyfrowej analizy zdjęć satelitarnych stanu rozwoju upraw, wykonanej w Instytucie Geodezji i Kartografii wynika, że w I i II dekadzie kwietnia 2016 r. stan rozwoju upraw w województwach

południowo-zachodnich był lepszy, natomiast w województwach północnych gorszy w porównaniu do wskaźnika zieleni z tych samych dekad roku poprzedniego. Jednak decydujący wpływ na wysokość plonów, zarówno upraw ozimych, jak i jarych, będzie miał przebieg warunków agrometeorologicznych w kolejnych miesiącach wegetacji.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodniczych

Rośliny sadownicze przezimowały na ogół dobrze - po zimie 2015/2016 w sadach nie odnotowano większych strat. Silne mrozy występujące w styczniu, przy braku okrywy śnieżnej, spowodowały natomiast w niektórych rejonach kraju uszkodzenia na plantacjach truskawek. Straty te dotyczyły szczególnie młodych nasadzeń z 2015 r. Wiosną wiele plantacji było w słabej kondycji, a w województwie pomorskim część z nich została nawet zaorana.

Ruszenie wegetacji drzew i krzewów owocowych oraz truskawek początkowo zapowiadało się bardzo wcześnie, jednak wiosenne chłody przyczyniły się do jej spowolnienia. W celu przyspieszenia wzrostu część upraw truskawek została przykryta folią lub włókniną. Rośliny sadownicze rozpoczęły wiosenną wegetację przeważnie później niż w roku poprzednim. Najwcześniejsze gatunki drzew (brzoskwinie, morele) zaczęły kwitnąć lokalnie w ostatniej dekadzie marca. Przygruntowe przymrozki, jakie rejonami wystąpiły w kwietniu, nie wyrządziły znaczących szkód w kwitnących drzewach i krzewach owocowych oraz na plantacjach jagodowych.

Warunki agrometeorologiczne oraz stan zaawansowania siewów warzyw gruntowych jest bardzo zróżnicowany w poszczególnych rejonach kraju. Na przeważającym obszarze, do siewu warzyw przystąpiono w III dekadzie marca, lecz ich zaawansowanie było na ogół gorsze niż w roku ubiegłym. Wielu rolników wstrzymało się z siewem oraz wysadzeniem rozsad warzyw ze względu na duże wahania temperatur. Warunki do wschodów roślin warzywniczych były bardzo zróżnicowane. Początkowo w wielu rejonach gleba była słabo uwilgotniona z uwagi na niewielkie zapasy wody po zimie (ubiegłoroczną suszę i brak śniegu). Późniejsze opady deszczu poprawiły nieco stan uwilgotnienia gleby. Na wielu plantacjach pierwsze wschody roślin były także utrudnione ze względu na niskie temperatury występujące nocą. W celu przyspieszenia wschodów część warzyw została przykryta włókniną lub niską folią. Tylko w niektórych rejonach kraju zaobserwowano zdecydowanie korzystne warunki dla siewu i rozwoju warzyw oraz ich dość wyrównane wschody.

Załącznik:

Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw w I i II dekadzie kwietnia 2016 r.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa

Stanisław Niszczoła
Tel: 22 608 33 53

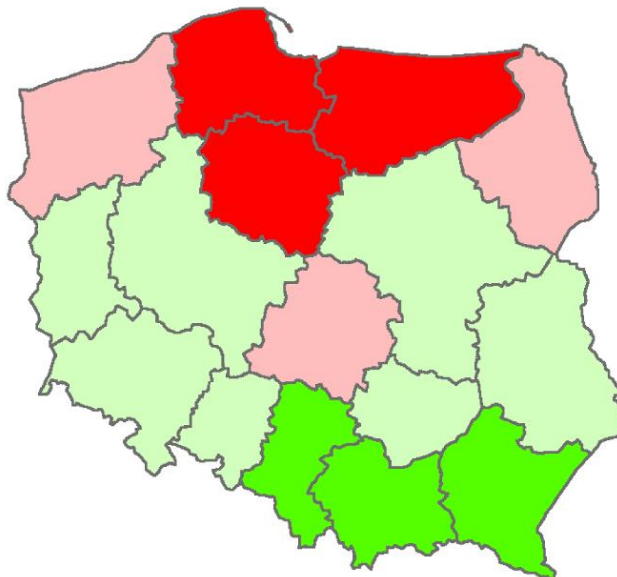
Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Artur Satora
Tel: 22 608 3475, 22 608 3009
e-mail: rzecznik@stat.gov.pl

Więcej na: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/>

Mapy opracowane przez Instytut Geodezji i Kartografii - Zakład Teledetekcji, na podstawie analizy cyfrowej zdjęć satelitarnych NOAA

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 10 1 - 10 kwietnia 2016 r.**

Wartosci wskaźnika zieleni w 2016 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku poprzedniego

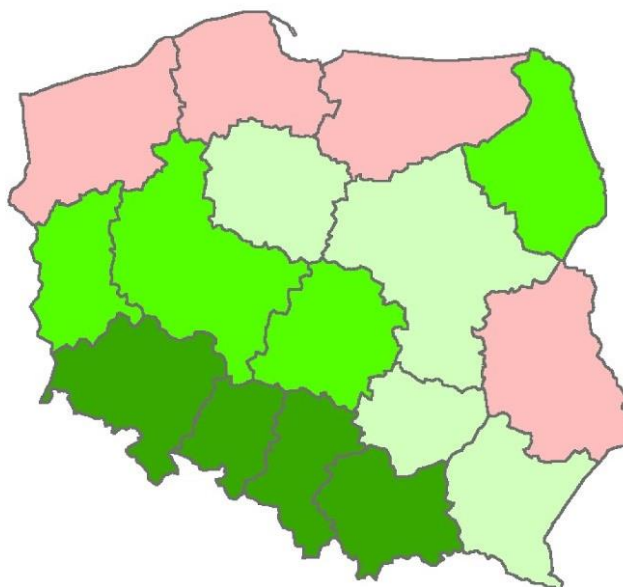
- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Instytut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Zródło informacji: cyfrowa analiza zdjęć satelitarnych NOAA

**Porównanie stanu rozwoju upraw wg województw
Dekada 11 11 - 20 kwietnia 2016 r.**

Wartosci wskaźnika zieleni w 2016 roku porównane z wartosciami wskaźnika z tej samej dekady roku poprzedniego

- Znacznie lepiej: > 120 %
- Lepiej: 105 - 120 %
- Podobnie: 90 - 105 %
- Gorzej: 75 - 90 %
- Znacznie gorzej: < 75 %

Instytut Geodezji i Kartografii, Zakład Teledetekcji

Zródło informacji: cyfrowa analiza zdjęć satelitarnych NOAA